

RAN-2409000203040005

MRS (Sem.- III) Examination November - 2025 Tribal Development (Paper - CC-11)

Time: 3 Hours]

[Total Marks: 70

સૂચના : / Instructions

- (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the above details on your answer book
- (2) દરેક પ્રશ્ન ફરજિયાત છે.
- (3) દરેક પ્રશ્નના સરખા ગુણ છે.
- (4) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

Seat No.:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

- પ્ર.1.** આદિવાસીની વ્યાખ્યા આપી ભારતમાં આદિવાસી સમુદાયની લાક્ષણિકતાઓ વર્ણવો. 14
અથવા
ભારતમાં અનુસૂચિત જનજાતિઓનાં વિકાસ માટે બંધારણીય જોગવાઈઓની ચર્ચા કરો.
- પ્ર.2.** આદિવાસી સમુદાયનાં સાંપ્રત સમસ્યા અંગે વિગતે ચર્ચા કરો. 14
અથવા
આદિવાસી સમુદાયમાં જમીન વિમુક્તતા અને આર્થિક સમસ્યાઓ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
- પ્ર.3.** આદિવાસીઓની વિવિધ સમસ્યાઓનાં અભિગમોની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
સ્વતંત્રતા પછી ભારતમાં આદિવાસીઓના વિકાસ માટે અપનાવવામાં આવેલી વ્યુહરચનાની ચર્ચા કરો.
- પ્ર.4.** ભારતમાં સહકારી મંડળીઓથી આદિવાસીઓનો વિકાસ વિશે સવિસ્તાર સમજાવો. 14
અથવા
આદિવાસી મહિલાઓનાં વિકાસ માટે એન.જી.ઓ.ની ભૂમિકા ચર્ચા કરો.
- પ્ર.5.** ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈ પણ બે) 14
1. બ્રિટીશ શાસન પહેલા આદિવાસીઓની સામાજિક પરિસ્થિતિ
 2. આદિવાસીઓમાં રહેઠાણની સમસ્યા
 3. આદિવાસીનાં વિકાસ માટે ટ્રાયબલ સબપ્લાનની ભૂમિકા
 4. વન અધિકાર કાયદો 2005